

POL-30 Wong Hämäläinen Anna-Mari(UM) 21.05.2021

Viite

Asia

EU:n ulkoministerien epävirallinen kokous (Gymnich) 27.5.2021; Suomen tavoitteet

EU:n epävirallinen ulkoministerikokous Gymnich pidetään Lissabonissa 27.5.2021. Suomea edustaa ulkoministeri Pekka Haavisto. Keskusteluaiheina ovat EU:n ja Afrikan väliset suhteet, ratkaisemattomat konfliktit EU:n itäisessä naapurustossa, EU:n indopasifinen lähestymistapa sekä työlounaalla keskustelu Jordanian ulkoministerin kanssa.

EU–Afrikka-suhteet

Vastavuoroisuuteen ja strategisempaan kanssakäymiseen perustuvien poliittisten ja kaupallistaloudellisten suhteiden vahvistaminen Afrikan maiden kanssa edellyttää EU:lta strategista otetta, nopeaa reagointia, saumattomampaa yhteistyötä ja koordinaatiota instituutioiden ja jäsenmaiden välillä ja laaja-alaisempaa yhteydenpitoa Afrikan maihin. On tärkeää, että vuoropuhelua tiivistetään EU-tasolla myös kumppanuuden toimeenpanon kannalta keskeisten sektoriministereiden toimesta. Huippukokouksen onnistumisen kannalta on tärkeää, että EU kykenee vastaamaan Afrikan vaikeaan koronatilanteeseen. Akuutin koronatilanteen ohella huippukokouksessa on katsottava suhteiden pidempää aikaväliä. Nuoret tulee nostaa EU-Afrikka-kumppanuuden keskiöön. Yhteisiä intressejä on löydettävissä rauhassa ja turvallisuudessa, taloudessa ja kaupassa, koulutuksessa sekä monenvälisessä yhteistyössä, erityisesti koskien globaalien haasteiden torjuntaa. Erityisen tärkeää on keskustella molempia hyödyttävästä yhteistyöstä vihreässä siirtymässä ja digitalisaatiossa. Suomi tukee tuntuvia EU:n investointeja Afrikan talouksien vihreään siirtymään, digitalisaatioon, ihmisarvoisia työpaikkoja luovaan kestäväan kehitykseen ja kestäviin yhteyksiin. Elpyminen mahdollisuutena on keskeinen lähestymistapa myös koronakriisiin. EU:n tulee kyetä nopeammin ja joustavammin tukemaan Afrikan maiden demokratia- ja oikeusvaltiokehitystä. EU:n pitää panostaa strategiseen viestintään Afrikassa aiempaa enemmän, ja pyrkiä varmistamaan EU:n tuen näkyvyys. Suomi osallistuu aktiivisesti EU-koordinaatioon, yhteiseen Team Europe -toimintaan ja EU:n strategiseen viestintään ja sen kehittämiseen Afrikassa. EU:n tulee edistää läpileikkaavasti kaikessa toiminnassaan Agenda 2030:n mukaista kestäväa kehitystä ja sukupuolten tasa-arvoa. Muuttoliikettä koskevat kysymykset ovat tärkeä osa EU:n laajempia Afrikka-suhteita ja vuoropuhelua.

Ratkaisemattomat konfliktit EU:n itäisessä naapurustossa

Suomi korostaa, että EU:n on tärkeä edistää naapurustossaan yhteisiä arvojaan jännitteitä lieventäen. Voimistunut suurvaltakilpailu, sääntöpohjaiseen kansainväliseen järjestelmään kohdistuva paine ja Euroopan lähialueiden epävakaus korostavat tarvetta lujittaa EU:ta globaalina toimijana ja turvallisuuden tuottajana. Suomi tukee EU:n kokonaisvaltaista toimintaa itäisessä naapurustossa niin konfliktien ratkaisussa, humanitaarisen tilanteen parantamisessa kuin laaja-alaisen yhteiskunnallisten uudistusten tukemisessa. EU:n intressissä on, että sen naapurustossa on vakaita, demokraattisia ja hyvinvoivia valtioita, joiden yhteiskunnallinen kestävyys on vahva. EU on luotettava kumppani ja sitoutunut pitkäjänteiseen ja aitoon kumppanuuteen. Vahvistetaan tuki olemassa oleville neuvotteluformaateille konfliktien ratkaisemiseksi ml. EU:n roolille niissä. Korostetaan mahdollisuuksia edistää konfliktinratkaisua luottamusta lisäävin toimin. Samalla tiedostetaan

konfliktien erilaisuus ja niihin liittyvät herkkyydet. Suomi korostaa toimia, joilla voidaan lisätä itäisen naapuruston alueellista yhteistyötä. Tällaisia sektoreita ovat mm. liikenne- ja energiayhteydet ja kansalaisten välisten kontaktien vahvistaminen. Itäinen kumppanuus on tässä tärkeä väline. Edistetään EU:n vuoropuhelua muiden alueellisten toimijoiden kanssa. Samalla huomioidaan mm. Venäjän keskeinen rooli ja vastuu konfliktien taustalla ja niiden ylläpitämisessä.

EU:n indopasifinen lähestymistapa

Suomi pitää EU:n globaalin roolin ja vaikutusvallan vahvistamista välttämättömänä, mikä edellyttää unionilta nykyistä strategisempaa otetta. Erityisesti tämä koskee Aasiaa, jonka painoarvo kasvaa poliittisesti, sotilaallisesti, taloudellisesti ja kaupallisesti. Aasiaa koskevassa geopolitisessa keskustelussa on alettu yhä useammin käyttää indopasifisen alueen käsitettä Aasian-Tyynenmeren alueen käsitteen rinnalla tai sijasta. Siksi on tärkeää, että myös EU määrittelee oman lähestymistapansa indopasifiseen alueeseen ja sisältöpainotukset yhteistyölle alueen maiden kanssa. Indopasifisen käsitteen käyttäminen antaa EU:lle paremmat edellytykset osallistua keskusteluun sekä yhteistyöhön samanmielisten maiden kanssa sekä vaikuttaa siihen eurooppalaisia arvoja ja intressejä edistäen. Suomi katsoo, että neuvoston indopasifista lähestymistapaa koskevissa päätelmissä on määritetty lähtökohdat ja painotukset EU:n indopasifiselle strategialle kattavasti mutta kohdennetusti. Strategialla voidaan osaltaan parantaa EU:n ulkosuhdetoiminnan tehokkuutta ja johdonmukaisuutta.

Keskustelu Jordanian ulkoministerin kanssa

EU:n tuki Jordanian ja muiden pakolaisia isännöivien naapurimaiden resilienssille on tärkeää. Jordaniassa asuu yksi maailman suurimmista pakolaisväestöistä. Ensisijaisena tavoitteena Israel-Palestiina-konfliktissa tulee olla aselevon aikaansaaminen Israelin ja Hamasin välille ja väkivallan loppuminen. Suomen kannalta ensisijaista on suojella kaikkia siviilejä. Suomi tuomitsee kaiken siviileihin kohdistuvan väkivallan. Israelin ja palestiinalaisten johtajien vastuunkantoa tarvitaan. EU:n on tuettava tulitauon välitystoimia sekä konfliktin ratkaisu- ja neuvottelupyrkimyksiä. Sen on vaikutettava osapuoliin ja niihin vaikuttaviin tahoihin aktiivisesti. Jordanian ja muiden naapurimaiden välityspyrkimyksiä arvostetaan. On myös huolehdittava siitä, että pyrkimykset pysyvään rauhanratkaisuun säilyvät keskeisesti kansainvälisellä agendalla jatkossakin. Jerusalemin kysymys on kokonaisuutenaan ratkaistava ja sen pyhien paikkojen status quo on turvattava kansainvälisten sopimusten ja kansainvälisen oikeuden mukaisesti. Suomelle on tärkeää EU:n eteläistä naapurustoa koskevan uuden strategian pohjalta käytäviin kumppanuussopimusneuvotteluihin valmistautuessa pitää kiinni päätelmiin kirjatusta huomioista perusoikeuksiin sekä korostaa käytännön hankkeissa sellaisia esityksiä, joihin sisältyy naisten, nuorten ja ympäristön tukemisen kannalta konkreettisesti toteutettavia viittauksia.

Asialista:

EU–Afrikka-suhteet	s. 4
Ratkaisemattomat konfliktit EU:n itäisessä naapurustossa	s. 7
EU:n indopasifinen lähestymistapa	s. 10
Keskustelu Jordanian ulkoministerin kanssa	s. 12

Asia

EU–Afrikka-suhteet

Kokous/tapaaminen

EU:n ulkoministerien epävirallinen kokous (Gymnich) 27.5.2021

Asiakirjat

E 7/2020 vp EU:n Afrikka-strategia

EJ 9/2020 vp Yhteinen tiedonanto Euroopan parlamentille ja neuvostolle: Tavoitteena kokonaisvaltainen EU-Afrikka-strategia.

VN 2021:19 Valtioneuvoston periaatepäätös Suomen Afrikka-strategiasta

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Maria Kurikkala, UM/ALI-20, maria.kurikkala@formin.fi, puh. 050-5689 145

1. ESILLÄ OLEVAT KYSYMYKSET

Gymnichissä käydään strategisen tason näkemystenvaihto EU–Afrikka-suhteiden tilasta ja EU–Afrikan unioni (AU) -huippukokousvalmisteluiden etenemisestä. Tavoitteena on löytää keinoja strategisemman kanssakäymisen lisäämiseen ja molempia hyödyttävien vastavuoroisten poliittisten ja taloudellisten suhteiden syventämiseen.

2. SUOMEN TAVOITE

Suomen kantoja asiaan on määritelty E-kirjeissä E 7/2020 vp ja EJ 9/2020 vp.

Vastavuoroisuuteen ja strategisempaan kanssakäymiseen perustuvien poliittisten ja kaupallistaloudellisten suhteiden vahvistaminen Afrikan maiden kanssa edellyttää EU:lta strategista otetta, nopeaa reagointia, saumattomampaa yhteistyötä ja koordinaatiota instituutioiden ja jäsenmaiden välillä ja laaja-alaisempaa yhteydenpitoa Afrikan maihin. On tärkeää, että vuoropuhelua tiivistetään EU-tasolla myös kumppanuuden toimeenpanon kannalta keskeisten sektoriministereiden toimesta, ei pelkästään ulkoministereiden.

Huippukokouksen onnistumisen kannalta on tärkeää, että EU kykenee vastaamaan näkyvästi Afrikan vaikeaan koronatilanteeseen, ml. rokotteiden osalta.

Akuutin koronatilanteen ohella huippukokouksessa on katsottava myös suhteiden pidempää aikaväliä. Nuoret tulee nostaa EU-Afrikka-kumppanuuden keskiöön. Yhteisiä intressejä on löydettävissä rauhassa ja turvallisuudessa, taloudessa ja kaupassa, koulutuksessa sekä monenvälisessä yhteistyössä, erityisesti koskien globaalien haasteiden (mm. ilmastonmuutos ja luontokato) torjuntaa.

Erityisen tärkeää on keskustella molempia hyödyttävästä yhteistyöstä vihreässä siirtymässä ja digitalisaatiossa. Suomi tukee tuntuvia EU:n investointeja Afrikan talouksien vihreään siirtymään, digitalisaatioon, ihmisarvoisia työpaikkoja luovaan kestäväan kehitykseen ja kestäviin yhteyksiin. Elpyminen mahdollisuutena, Building Back Better and Greener, on keskeinen lähestymistapa myös koronakriisiin.

EU:n tulee myös kyetä nopeammin ja joustavammin tukemaan Afrikan maiden demokratia- ja oikeusvaltiokehitystä.

EU:n pitää panostaa strategiseen viestintään Afrikassa merkittävästi aiempaa enemmän, ja pyrkiä varmistamaan EU:n tuen näkyvyys verrattuna kilpaileviin toimijoihin. Suomi osallistuu aktiivisesti EU-koordinaatioon, yhteiseen Team Europe -toimintaan ja EU:n strategiseen viestintään ja sen kehittämiseen Afrikassa.

EU:n tulee edistää läpileikkaavasti kaikessa toiminnassaan Agenda 2030:n mukaista yhteiskunnallisesti, taloudellisesti ja ympäristöllisesti kestävästä kehityksestä ja sukupuolten tasa-arvoa.

Muuttoliikettä koskevat kysymykset, kuten ihmisten liikkuminen mannerten välillä, muuttoliikekumppanuudet, palaut ja palautukset, ovat tärkeä osa EU:n laajempia Afrikka-suhteita ja vuoropuhelua.

3. NEUVOTTELUTILANNE

Ulkoministerit käyvät strategisen tason näkemystenvaihdon EU–Afrikka-suhteiden tilasta ja EU–Afrikan unioni –huippukokousvalmisteluista. Koronan vuoksi siirtyneet korkean tason kokoukset pyritään järjestämään seuraavasti: EU–AU-ulkoministerikokous Kigalissa Ruandan kanssa sovitusti lokakuun jälkimmäisellä puoliskolla, varsinainen huippukokous Ranskan EU-puheenjohtajuuskaudella tammi-helmikuussa 2022. Huippukokouksessa aiheena tulee nousemaan erityisesti koronatilanne, ml. rokotteiden tuotanto ja jakelu. EU valmistelee aiheesta koskevaa Team Europe-aloitetta.

On mahdollista, että korkea edustaja Borrell toistaa Gymnichissä jälleen ulkoministereille pyynnön osallistumisesta Afrikan maiden ulkoministereiden kontaktointiin heidän huomion kiinnittämiseksi EU–AU-huippukokousvalmisteluihin ja EU:n yhteisten viestien esille tuomiseksi ennen ulkoministeri- ja huippukokouksia. Suomen ulkoministeri on osallistunut yhteydenpitoon erittäin aktiivisesti korkean edustajan aiempien pyyntöjen pohjalta.

EU-maiden puolustusministerit keskustelevat EU-Afrikka-kumppanuudesta turvallisuuden ja puolustuksen alalla omassa kokouksessaan 27.-28.5. yhdessä afrikkalaisten alueellisten järjestöjen (mm. AU) ja YK:n kanssa.

Lisäksi 22.6.2021 järjestetään neljäs AU-EU maatalousministerien konferenssi, jonka teemana on Kumppanuus maatalouden ja ruokajärjestelmien kestävyuden parantamiseksi.

4. TAUSTA

Afrikan strateginen, geopoliittinen ja kaupallistaloudellinen merkitys on voimistunut maanosan kehityksen ja väestönkasvun myötä. Samalla ulkovaltojen kilpailu taloudellisesta, poliittisesta, ideologisesta vaikutusvallasta, luonnonvaroista ja kauppaan ja investointeihin vaikuttavien liikenne-, energia- ja digiyhteyksien hallinnasta Afrikassa on kiihtynyt.

EU:lle ja sen jäsenmaille Afrikan maanosan merkitys lähinaapurina ja kumppanina on erityisen suuri. Maanosan kehitys ja turvallisuus vaikuttavat suoraan EU:hun. Sillä, miten Afrikan maat kykenevät vastaamaan turvallisuushaasteisiin (ml. terrorismi), sopeutumaan ilmastonmuutokseen, säilyttämään luonnon monimuotoisuutta, vastaamaan väestönkasvun haasteisiin ruokaturvasta koulutus- ja työmahdollisuuksien luomiseen, on vaikutusta paitsi Afrikan maanosan kehitykseen, myös Eurooppaan ja Suomeen. Afrikan maat muodostavat yli neljänneksen YK:n jäsenvaltioista, joten niiden äänillä ja linjoilla on suuri merkitys yhteisistä globaaleista kysymyksistä päätettäessä. Suomen näkemyksen mukaan sekä EU että Afrikan maat hyötyisivät vastavuoroisemmasta ja tiiviimmästä poliittisesta ja taloudellisesta yhteistyöstä. Yhteisiin intresseihin perustuva poliittinen ja taloudellinen kumppanuus on Suomen mielestä tehokkain tapa edistää myös EU:n arvoja ja tavoitteita.

EU on blokkina tällä hetkellä Afrikan suurin kauppa- ja investointikumppani, siirtolaisten rahalahetysten lähde, merkittävin kehityskumppani, sekä suurin Afrikan alueellisen integraation ja AU:n rauhanturvaoperaatioiden rahoittaja. On tärkeää, että EU:n suuret panostukset johtaisivat jatkossa myös vahvempaan poliittiseen ja kaupallistaloudelliseen kumppanuuteen.

Monien ulkovaltojen informaatiovaikuttaminen Afrikassa on huomattavaa, ja se kohdistuu ajoittain EU:hun ja EU:n jäsenvaltioihin, mikä voi heijastua kielteisesti EU:n yhteistyöhön maanosan valtioiden kanssa. On tärkeää, että EU panostaa strategiseen viestintään, kuten unionin oman myönteisen tarinan kertomiseen afrikkalaisille esim. EU:n yhteistyöstä Afrikan kanssa yleisöjä tavoittavin ilmaisukeinoin ja viestintäkanavin. Myös viestintää EU:n laajasta tuesta Afrikan maille ja afrikkalaisille on parannettava. EU:n ja jäsenmaiden tukea yhteentuova ja brändäävä Team Europe on osa näitä ponnisteluja.

Suomen kannalta EU–Afrikka-kumppanuus tarjoaa myös merkittäviä kaupallisia mahdollisuuksia. Eurooppalaisten yritysten menestyminen Afrikan markkinoilla edellyttää EU:lta vahvempaa panosta eurooppalaisen osaamisen ja kilpailukyvyyn turvaamiseksi Afrikan markkinoilla erityisesti EU:lle strategisesti tärkeillä sektoreilla. Osana Suomen Afrikka-strategian tavoitteiden eteenpäin viemistä Suomi pyrkii edistämään suomalaisen osaamisen (valtionlaitokset, yritykset, tieteen, tutkimuksen- ja koulutuksen toimijat, kulttuurialan toimijat, kansalaisyhteiskunta) hyödyntämistä EU:n Afrikka-kumppanuuden toimeenpanossa ja toimijoiden pääsyä EU-rahoitteisten hankkeiden piiriin Afrikassa.

Edellinen EU–AU-huippukokous järjestettiin vuonna 2017 Norsunluurannikolla Abidjanissa. Tuolloin teemana oli *”nuorisoon investoiminen osallistavan kasvun ja kestävän kehityksen takaamiseksi”*. Abidjanissa sovittiin neljä prioriteettialuetta: 1. ihmisiin investoiminen (koulutus, tiede, teknologia, taitojen kehittäminen), 2. Resilienssin, rauhan turvallisuuden ja hallinnon vahvistaminen, 3. Muuttoliike ja liikkuvuus, 4. Investointien mobilisoiminen Afrikan kestävää rakennemuutosta varten. Huippukokouksen tuloksia, kuten yhteistyön tiivistämistä nuorten taloudellisten mahdollisuuksien tukemisessa, rauhaa ja turvaa koskevassa yhteistyössä, kaupan ja investointien edistämisessä, muuttoliiketyksymyksissä ja hallinnon alan yhteistyössä on toimeenpantu eri sektoriviranomaisten yhteistyössä ja seurattu EU:n ja AU:n ulkoministerikokouksissa (viimeksi tammikuussa 2019). Seuraava huippukokous piti järjestää Brysselissä syksyllä 2020, mutta kokousta on jouduttu siirtämään koronatilanteen vuoksi. Myös sitä valmisteleva Kigalin ulkoministerikokous siirtyi keväältä 2020 eteenpäin.

Afrikan maiden puolelta tulevassa huippukokouksessa tulee nousemaan keskiöön ainakin maanosan koronatilanne ja koronarokotusten tuotantoa ja jakelua koskevat kysymykset. EU:n puolella tähän on varauduttu valmistelemalla lääketeollisuutta ja tuotantokapasiteettia koskevaa yhteistä Team Europe-aloitetta, johon toivotaan mahdollisimman monen jäsenmaan osallistumista.

EU:n puolella huippukokouksen teemoiksi on esitetty lisäksi mm. koulutusta, rauhaa ja turvallisuutta, hyvää hallintoa koskevia kysymyksiä ja muuttoliikettä. Huippukokousvalmisteluihin EU:n sisällä linkittyä vahvasti Team Europe-aloitteiden käyntiin saaminen ja sitä kautta EU:n panostusten parempi näkyminen Afrikassa.

Syksyllä on tarkoitus järjestää myös koronan vuoksi tauolla ollut vuosittainen EU:n ja AU:n komissioiden tapaaminen. 9.12.2020 suunnitellun, mutta viime hetkellä peruuntuneen EU–AU-korkean tason kokouksen toteutumisesta ei ole vielä tietoa. EU:n puolelta kokoukseen olisivat osallistuneet Eurooppa-neuvoston pj Michel, komission pj von der Leyen ja ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkea edustaja Borrell, sekä mahdollisesti puheenjohtajamaa. On mahdollista, että kokouksen järjestämisestä luovutaan, mikäli muut kokoukset toteutuvat suunnitellusti.

ITÄ-20

Nevala Päivi

18.05.2021

Asia

Ratkaisemattomat konfliktit EU:n itäisessä naapurustossa

Kokous/tapaaminen

EU:n ulkoministerien epävirallinen kokous (Gymnich) 27.05.2021

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Päivi Nevala, ITÄ-20/UM, paivi.nevala@formin.fi; 050 347 1085

Minna-Mari Mourujärvi, ITÄ-20/UM, minna-mari.mourujarvi@formin.fi

Sven Kilemet, ITÄ-20/UM, sven.kilemet@formin.fi

Johanna Birkstedt, ITÄ-10/UM, johanna.birkstedt@formin.fi

Outi Hyvärinen, POL-10/UM; outi.hyvarinen@formin.fi

Lauri Hirvonen, POL-10/UM, lauri.hirvonen@formin.fi

1. ESILLÄ OLEVAT KYSYMYKSET

Ulkoministerit keskusteleval EU:n itäisessä naapurustossa käynnissä olevista ratkaisemattomista konflikteista, EU:n roolista konfliktinratkaisussa, alueen maiden tukemisessa sekä vuoropuhelusta muiden alueellisten toimijoiden kanssa. Ministerien on tarkoitus keskustella teemasta horisontaalisti, ei yksittäisiin konflikteihin keskittyen.

2. SUOMEN TAVOITE

Suomi korostaa, että EU:n on tärkeä edistää naapurustossaan yhteisiä arvojaan jännitteitä lieventäen. Voimistunut suurvaltakilpailu, sääntöpohjaiseen kansainväliseen järjestelmään kohdistuva paine ja Euroopan lähialueiden epävakaus korostavat tarvetta lujittaa EU:ta globaalina toimijana ja turvallisuuden tuottajana.

Suomi tukee EU:n kokonaisvaltaista toimintaa itäisessä naapurustossa niin konfliktien ratkaisussa, humanitaarisen tilanteen parantamisessa kuin laaja-alaisen yhteiskunnallisten uudistusten tukemisessa. EU:n intressissä on, että sen naapurustossa on vakaita, demokraattisia ja hyvinvoivia valtioita, joiden yhteiskunnallinen kestävyys on vahva. EU on luotettava kumppani ja sitoutunut pitkäjänteiseen ja aitoon kumppanuuteen.

Vahvistetaan tuki olemassa oleville neuvotteluformaateille konfliktien ratkaisemiseksi ml. EU:n roolille niissä. Korostetaan mahdollisuuksia edistää konfliktinratkaisua luottamusta lisäävin toimin, joita ovat mm. vuoropuhelun edistäminen, humanitaarinen apu, humanitaarinen miinatoiminta, liikkuvuuden parantaminen sekä muu poliittinen välitystoiminta. Samalla tiedostetaan konfliktien erilaisuus ja niihin liittyvät herkkyydet.

Suomi korostaa toimia, joilla voidaan lisätä itäisen naapuruston alueellista yhteistyötä ja vahvistaa maiden keskinäisiä yhteyksiä (*connectivity*). Tällaisia sektoreita ovat mm. liikenne- ja energiayhteydet ja kansalaisten välisten kontaktien vahvistaminen. Itäinen kumppanuus on tässä tärkeä väline.

Edistetään EU:n vuoropuhelua muiden alueellisten toimijoiden kanssa sekä konfliktinratkaisun edistämiseksi että luottamuksen lisäämiseksi. Samalla huomioidaan mm. Venäjän keskeinen rooli ja vastuu konfliktien taustalla ja niiden ylläpitämisessä.

3. NEUVOTTELUTILANNE

Gymnich-keskustelu käydään alun perin jäsenmaiden aloitteesta ja sitä on pohjustettu keskusteluilla poliittisten ja turvallisuusasioiden komiteassa. Valko-Venäjän vakavaa poliittista kriisiä ei luokitella ns. ratkaisemattomaksi konfliktiksi, joka käsittää itäisen naapuruston sotilaalliset konfliktit. Siksi Gymnich-keskustelussa ei käsitellä Valko-Venäjän tilannetta.

4. TAUSTA

Itäisen kumppanuuden maista (Armenia, Azerbaidzhan, Georgia, Moldova, Valko-Venäjä ja Ukraina) viiden osalta on käynnissä ratkaisematon konflikti (*unresolved conflict*), joista osasta on käytetty myös nimitystä pitkittynyt konflikti (*protracted conflict*): Transnistria Moldovassa, Abhasia ja Etelä-Ossetia Georgiassa, Vuoristo-Karabah Armenian ja Azerbaidzhanin välillä ja Itä-Ukrainan konflikti sekä Krimin kysymys. Valtaosa konflikteista juontaa juurensa Neuvostoliittoon, ainoastaan Itä-Ukrainan konflikti on syntynyt Neuvostoliiton hajoamisen jälkeen. Venäjällä on keskeinen rooli kaikkien konfliktien taustalla tai synnyssä sekä niiden ylläpitämisessä. Se on myös sotilaallisesti läsnä kaikissa viidessä maassa. Viimeisimpänä se ulotti sotilaallisen läsnäolonsa Azerbaidzhaniin, kun Vuoristo-Karabahin syksyn 2020 sodan jälkeen Azerbaidzhaniin perustettiin tulitaukosopimuksen mukaisesti Venäjän ja Turkin yhteinen rauhanturvakeskus.

Konflikteilla on kielteisiä inhimillisiä ja humanitaarisia seurauksia, ne jarruttavat maiden sisäistä kehitystä ja heikentävät laajemmin koko Euroopan turvallisuutta. EU on jo tällä hetkellä monella tavalla mukana tukemassa niin konfliktien ratkaisua kuin maiden sisäisiä uudistuksia; mm. vuoropuhelun edistäminen, kriisinhallintaoperaatiot, tuki kansainvälisten järjestöjen toimille ja eri neuvotteluformaateille, humanitaarinen apu, miinanraivaustuki, taloudellinen ja asiantuntijatuki uudistuksille, kahdenvälinen sopimussuhde, itäisen kumppanuuden politiikka. Samalla on kuitenkin tarvetta miettiä, millä tavoin EU voisi tehostaa toimiaan lähinaapurustonsa rauhan, vakauden, demokratian ja hyvinvoinnin edistämiseksi sekä lisätä näkyvyyttään alueen maissa. Myös alueen maat toivovat EU:n aktiivista osallistumista ja mukanaoloa.

Marraskuussa 2020 ehdotettiin EU:n ulkoministerien keskustelua EU:n itäisen naapuruston ratkaisemattomista konflikteista ja millä tavalla EU voisi vahvistaa rooliaan konfliktinratkaisussa. Pontimena aloitteelle toimi erityisesti syyskuussa 2020 uudelleen puhjennut Armenian ja Azerbaidzhanin sota Vuoristo-Karabahista.

EU:n tämän hetkinen alueellinen toiminta itäisessä naapurustossa perustuu käytännössä kolmelle pilarille: tuki konfliktien ratkaisulle, tuki konfliktista kärsiville ihmisille ja tuki maiden uudistuksille. Vaikka konflikteissa on yhteisiä piirteitä Venäjän roolin ollessa keskeinen nimittäjä, on jokainen konflikti niin taustaltaan kuin nykytilanteeltaan erilainen. Näin ollen myös EU:n puolelta tarvitaan maa- ja konfliktikohtaisia räätälöityjä toimintamalleja. Pitkäkestoisiin konflikteihin ei löydy myöskään nopeita ratkaisuja, joten EU:n on mitoitettava toimensa sekä lyhyelle että pitkälle aikavälille.

EU on itäisen kumppanuuden maiden vahva taloudellinen tukija, mutta tämän rinnalla EU:n poliittista roolia konfliktinratkaisussa halutaan vahvistaa. EU:n korkea edustaja Borrell on useaan otteeseen todennut, ettei EU voi olla vain maksaja, vaan sillä pitää olla nykyistä vahvempi poliittinen ja konfliktin ratkaisijan rooli lähinaapurustossaan. EU:n alueellista roolia ja näkyvyyttä halutaan vahvistaa myös tilanteessa, jossa alueelle on tulossa Venäjän lisäksi muita toimijoita kuten Turkki. Alueen maat toivovat myös EU:n aktiivista osallistumista, mikä toimii myös vastapainona muille alueellisille toimijoille. EU:n sekä jäsenvaltioiden on syytä käydä konflikteihin liittyvää vuoropuhelua myös mm. Venäjän ja Turkin kanssa. Samalla on korostettava, ettei kumppanimaiden ohi sovita mitään ja painotetaan mm. kumppanimaiden oikeutta päättää omat ulko- ja turvallisuuspoliittiset suuntautumiset.

Samalla EU:n on oltava realistisesti yhtäältä olosuhteiden ja toisaalta EU:n käytössä olevien välineiden suhteen. EU ei ole sotilaallinen toimija, vaan sen toiminta perustuu vuoropuheluun, humanitaarisen hädän lieventämiseen ja yhteiskuntien kokonaisvaltaisten uudistusten tukemiseen.

EU:n toiminnan tunnusmerkkeinä voidaan pitää pitkäjänteisyyttä, luotettavuutta ja läpinäkyvyyttä sekä aitoa kumppanuutta. EU on aidosti sitoutunut konfliktien ratkaisuun ja uudistusten edistämiseen, joiden se katsoo palvelevan laajemmin koko Euroopan etua. Vahvemmat ja vakaammat yhteiskunnat pystyvät paremmin vastaamaan erilaisiin ulkoisiin ja sisäisiin uhkiin ja luomaan turvallisuutta.

EU tukee jo monella tavalla konfliktien ratkaisuja ja maiden uudistuksia. Se on perustanut siviilikriisinhallintaoperaatiot Georgiaan (EUMM; *EU Monitoring Mission*) ja Ukraina (EUAM, *EU Advisory Mission*). Moldovan ja Ukrainan rajalla toimii rajavalvontaan keskittyvä rajaoperaatio (EUBAM, *EU Border Assistance Mission*). Lisäksi EU toimii tarkkailijana Transnistrian konfliktiin liittyvissä 5+2-neuvotteluissa, johtaa Etyjin ja YK:n kanssa Genevessä käytäviä neuvotteluja Georgian kriisin ratkaisemiseksi (*Geneva International Discussions*) ja tukee eri tavoin Etyjin toimia niin Vuoristo-Karabahissa kuin Ukrainassa. EU:n Etelä-Kaukasian erityisedustajalla on keskeinen rooli alueellisen ja maiden välisen dialogin ja kriisien ratkaisun edistämässä. EU on merkittävä humanitaarisen avun myöntäjä ja tukee humanitaarista miinanraivausta. Itäisen kumppanuuden kautta tuetaan laaja-alaisesti maiden yhteiskunnallista kehitystä, kansalaisten elinolojen parantamista ja kestävästi vahvistamista. EU:lla on myös kahdenväliset sopimukset kaikkien em. viiden maan kanssa, joista EU:n ja Ukrainan assosiaatio- ja vapaakauppasopimus on laajin EU:n tekemä kolmasmaasopimus. Viisumivapaus- ja viisumihelpotussopimusten kautta on helpotettu liikkuvuutta ja edistetty kansalaisten välisiä kontakteja. EU:n taloudellinen tuki itäiselle naapurustolle on myös merkittävää. EU on mm. Ukrainassa ja Georgiassa suurin taloudellinen tukija. Taloudelliseen tukeen liittyy myös vahva ehdollisuus.

EU:n poliittinen tuki maiden alueelliselle koskemattomuudella ja itsemääräämisoikeudelle säilyy toiminnan kantavana periaatteena. Jatkossakin on tärkeää, että EU jatkaa johdonmukaista tukeaan olemassa oleville neuvotteluraiteille esimerkiksi Etyjin puitteissa ja tukee Etyjin toimintaa konfliktien ratkaisemiseksi. EU voi vahvistaa omaa rooliaan luottamusta lisäävin toimin, joita ovat mm. humanitaarisen tilanteen parantaminen, korkean tason välitystoiminta, kansalaisten välisten kontaktien edistäminen, kansalaisyhteiskuntien toiminnan vahvistaminen ja naisten roolin vahvistaminen rauhanneuvotteluissa. Joidenkin konfliktien ratkaisua edistäisi, jos myös maiden sisäinen vuoropuhelu lisääntyisi.

Monia tavoitteita voidaan edistää jo olemassa olevien EU-ohjelmien tehokkaalla toimeenpanolla (esim. EU4Dialogue, jonka puitteissa edistetään konfliktin osapuolten keskinäistä yhteisymmärrystä). Itäinen kumppanuus ja muut EU-ohjelmat tarjoavat välineitä niin kansalaisten liikkuvuuden edistämiseksi, maiden välisen ja alueellisen yhteistyön kehittämiseksi mm. liikenne- ja energiayhteyksiä vahvistamalla ja sitä kautta myös keskinäisriippuvuuden lisäämiseksi. EU pyrkii myös entisestään tehostamaan strategista viestintää ja vahvistamaan kumppanimaiden keinoja niin disinformaatioon kuin hybridi- ja kyberuhkiin vastaamiseksi. Olisi tärkeää varmistaa, että myös konfliktialueet hyötyvät EU:n ja kumppanimaiden kahdenvälisen sopimusten toimeenpanosta. Tässä hyvä esimerkki on EU:n ja Moldovan assosiaatio- ja vapaakauppasopimus, joka kattaa koko Moldovan eli myös Transnistrian. Samalla on kuitenkin huomioitava, että konfliktin osapuolet ovat asettaneet mm. konfliktialueisiin liittyviä liikkumis- tai muita toimintarajoituksia.

Ulkoministeriö**TAVOITEMUISTIO**

ASA-40

Hakanpää Milena

18.05.2021

Asia

EU:n indopasifinen lähestymistapa

Kokous/tapaaminen

EU:n ulkoministerien epävirallinen kokous (Gymnich) 27.5.2021

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Ari Tasanen (ASA-40), ari.tasanen@formin.fi, p. +358 504126881

Milena Hakanpää (ASA-40), milena.hakanpaa@formin.fi, +358 504311038

Heini Korhonen (EUE), heini.korhonen@formin.fi, +32 473 530 795

1. ESILLÄ OLEVAT KYSYMYKSET

Gymnich-kokouksessa keskustellaan Intian valtamereltä Tyynellemerelle ulottuvaa aluetta koskevan EU:n indopasifisen strategian luomisesta ja toimeenpanosta kollektiivisesti Team Europe -hengessä. Kyseessä on yleisen tason poliittinen keskustelu.

2. SUOMEN TAVOITE

Suomen kantoja asiaan on määriteltä UTP-kirjeessä UTP 6/2021 vp.

Valtioneuvoston EU-selonteon (VNS 7/2020 vp) mukaisesti Suomi pitää EU:n globaalin roolin ja vaikutusvallan vahvistamista välttämättömänä, mikä edellyttää unionilta nykyistä strategisempaa otetta. Erityisesti tämä koskee Aasiaa, jonka painoarvo kasvaa poliittisesti, sotilaallisesti, taloudellisesti ja kaupallisesti.

Aasiaa koskevassa geopolittisessä keskustelussa on alettu yhä useammin käyttää indopasifisen (Indo-Tyynenmeren, Indo-Pacific) alueen käsitettä Aasian-Tyynenmeren (Asia-Pacific) alueen käsitteen rinnalla tai sijasta. Siksi on tärkeää, että myös EU määrittelee oman lähestymistapansa indopasifiseen alueeseen ja sisältöpainotukset yhteistyölle alueen maiden kanssa. Indopasifisen käsitteen käyttäminen antaa EU:lle paremmat edellytykset osallistua keskusteluun sekä yhteistyöhön samanmielisten maiden kanssa sekä vaikuttaa siihen eurooppalaisia arvoja ja intressejä edistäen.

Suomi katsoo, että neuvoston indopasifista lähestymistapaa koskevissa päätelmissä on määritetty lähtökohdat ja sisältöpainotukset EU:n indopasifiselle strategialle kattavasti mutta samalla kohdennetusti. Nämä vastaavat hyvin Suomenkin tavoitteita. EU:n indopasifisella strategialla voidaan osaltaan parantaa EU:n ulkosuhdetoiminnan tehokkuutta ja johdonmukaisuutta.

3. NEUVOTTELUTILANNE

Ulkoasiainneuvosto hyväksyi 19.4.2021 päätelmät, joissa määritellään lähtökohtia EU:n strategialle yhteistyöhön indopasifisella alueella. Neuvoston päätelmät ovat ensimmäinen askel EU:n indopasifisen lähestymistavan kehittämisessä strategiaksi ja luovat sille toimintaa suuntaavan perustan. Päätelmissä pyydetään komissiolta ja korkealta edustajalta yhteistä tiedonantoa aiheesta syyskuuhun

2021 mennessä, minkä pohjalta neuvosto hyväksynee uudet päätelmät. Tämä kokonaisuus muodostaa EU:n varsinaisen indopasifisen strategian.

27.5. pidettävä Gymnich-kokous järjestetään vain pari päivää ennen korkea edustaja Borrellin ensimmäistä matkaa Kaakkois-Aasiaan. Tällä matkalla on tarkoitus esitellä EU:n indopasifinen lähestymistapa kumppanimaille.

4. TAUSTA

Huhtikuussa hyväksytyissä neuvoston päätelmissä on asetettu lähtökohdaksi, että EU:n tulee vahvistaa strategista fokustaan, läsnäoloaan ja toimiaan indopasifisella alueella tarkoituksena antaa panoksensa alueen vakauteen, turvallisuuteen, vaurauteen ja kestäväan kehitykseen perustuen demokratian, oikeusvaltion, ihmisoikeuksien ja kansainvälisen oikeuden edistämiseen. Alue ulottuu Itä-Afrikan rannikolta Tyynenmeren saarivaltioihin eli kattaa Intian valtameren ja Tyynenmeren läntisen puoliskon.

Huolenaiheeksi on todettu indopasifisen alueen dynamiikka, jossa korostuu yhä intensiivisempi geopoliittinen, jännitteitä lisäävä kilpailu. Se saattaa esimerkiksi vaarantaa kaupankäynnille tärkeiden meri- ja ilmapäylien avoimuuden, merioikeusyleissopimuksen pätemisen ja toimitusketjujen toimivuuden, mikä suoraan vaikuttaisi Euroopan unioninkin intresseihin.

Suurvaltoihin ja niiden toimintamalleihin ei ole suoraan viitattu eikä EU halua lähestymistapansa olevan suunnattu mitään yksittäistä maata vastaan. Sen sijaan korostetaan inklusiivisuutta ja avoimuutta kaikille kumppaneille, joiden kanssa on yhteistä pohjaa, joka perustuu jaettuuihin periaatteisiin, arvoihin ja keskinäiseen etuun. Samanmieliset demokraattiset maat, erityisesti ne jotka jo ovat määritelleet (tai aikovat määritellä) oman indopasifisen lähestymistapansa, ovat kuitenkin EU:lle luontaisimpia kumppaneita indopasifisella alueella. Näitä ovat Australia, Intia, Japani, Uusi-Seelanti, Yhdistynyt kuningaskunta ja Yhdysvallat sekä Kanada ja Korean tasavalta. Erityinen kumppani EU:lle on myös Kaakkois-Aasian maiden yhteistyöjärjestö ASEAN, jonka kanssa EU sopi strategisesta kumppanuudesta viime joulukuussa. ASEAN-maat sijaitsevat indopasifisen alueen keskiössä.

Strategiassa linjataan kuusi toimintalohkoa:

- toiminta yhdessä EU:n indopasifisten kumppaneiden kanssa
- kansainvälisen yhteisön globaaliagendan tukeminen alueella
- EU:n talous- ja kauppa-agendan edistäminen ja toimitusketjujen suojaaminen
- panoksen antaminen turvallisuuden ja puolustuksen alalla
- kestävien yhteyksien varmistaminen yhteyspolitiikan (*connectivity*) alalla
- yhteistyö korkeamman koulutuksen, tieteen ja teknologian (tki:n) sekä digitalisaation alalla.

Päätelmät ovat normaalipäätelmiä huomattavasti seikkaperäisemmät ja toimintaan suuntautuneemmat, mikä myös johtuu indopasifisen alueen maiden EU:hun kohdistamista odotuksista osallistua ja antaa tasapainottava panoksensa. Normaalia seikkaperäisemmät päätelmät mahdollistavat keskustelut kumppanien kanssa, vaikka tiedonanto ja sitä myöten varsinainen strategia ovat vielä valmisteilla.

Ulkoministeriö**TAVOITEMUISTIO**

ALI-10

Laakso Suvi

18.05.2021

Asia

Keskustelu Jordanian ulkoministerin kanssa

Kokous/tapaaminen

EU:n ulkoministerien epävirallinen kokous (Gymnich) 27.5.

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Suvi Laakso, UM/ALI-10, +358 50 464 4597, suvi.laakso@formin.fi

Mari Neuvonen UM/ALI-40, +358 295 350 766, mari.neuvonen@formin.fi

1. ESILLÄ OLEVAT KYSYMYKSET

Agendalla Jordanian ulkoministerin Ayman Safadin lounastapaamisessa ovat alueellinen tilanne, erityisesti Israel–Palestiina-konflikti sekä uusi kumppanuusohjelma eteläisen naapuruston kanssa.

2. SUOMEN TAVOITE

EU:n tuki Jordanian ja muiden pakolaisia isännöivien naapurimaiden resilienssille on tärkeää. Jordaniassa asuu yksi maailman suurimmista pakolaisväestöistä.

Ensisijaisena tavoitteena Israel-Palestiina-konfliktissa tulee olla aselevon aikaansaaminen Israelin ja Hamasin välille ja väkivallan loppuminen myös Jerusalemissa, Länsirannalla kuin Israelin sisälläkin.

Suomen kannalta ensisijaista on suojella kaikkia siviilejä. On tärkeää pysäyttää konfliktin eskaloituminen välittömästi ja sopia tulitauosta. Suomi tuomitsee kaiken siviileihin kohdistuvan väkivallan. Israelin ja palestiinalaisten johtajien vastuunkantoa tarvitaan.

EU:n on tuettava tulitauon välitystoimia sekä konfliktin ratkaisu- ja neuvottelupyrkimyksiä. Sen on vaikutettava osapuoliin ja niihin vaikuttaviin tahoihin aktiivisesti, jotta kehitys kääntyy myönteiseksi. Jordanian ja muiden naapurimaiden välityspyrkimyksiä arvostetaan.

On myös huolehdittava siitä, että pyrkimykset pysyvään rauhanratkaisuun säilyvät keskeisesti kansainvälisellä agendalla jatkossakin. Vain tällä tavalla vältetään toistuva eskalaatio.

Nyt kärjistyneen väkivallan laukaisivat mm. Jerusalemin pyhiin paikkoihin ja Itä-Jerusalemin asuttamiseen liittyneet kiistat ja provokaatiot sekä Hamasin raketti-iskut. Jerusalemin kysymys on kokonaisuutenaan ratkaistava ja sen pyhien paikkojen status quo on turvattava kansainvälisten sopimusten ja kansainvälisen oikeuden mukaisesti.

EU:n eteläistä naapurustoa koskevan uuden strategian pohjalta neuvotellaan kunkin eteläisten naapurimaan kanssa uudistetut kumppanuussopimukset EU:n kanssa. Suomelle on tärkeää kumppanuussopimusneuvotteluihin valmistautuessa pitää kiinni päätelmiin kirjatuista huomiosta perusoikeuksiin (ihmisoikeudet, tasa-arvo, oikeusvaltio ja hyvä hallinto) sekä korostaa käytännön hankkeissa sellaisia esityksiä, joihin sisältyy naisten, nuorten ja ympäristön tukemisen kannalta yksiselitteisiä ja ymmärrettäviä viittauksia, jotka ovat konkreettisesti toteutettavissa.

3. NEUVOTTELUTILANNE

Ulkoministerien epävirallisessa keskustelussa käydään ajatustenvaihto Lähi-idän tilanteesta, erityisesti Israel–Palestiina-konfliktista sekä EU:n uudesta kumppanuusohjelmasta eteläisen naapuruston kanssa.

Israel–Palestiina-konfliktin osalta Jordanian johto, mukaan lukien ulkoministeri Safadi, on pyrkinyt erittäin aktiivisesti vaikuttamaan kansainväliseen yhteisöön ja osapuoliin tilanteen eskaloituttua. EU:n ulkoministerien epävirallisessa kokouksessa 18.5. käsiteltiin Israelin ja Palestiinan tilannetta. Korkea edustaja Borrell antoi lausunnot tilanteesta 12.5. ja 15.5. Suomi antoi Israelin ja Palestiinan välisestä konfliktista lausunnon 12.5. Suomi antoi myös lausunnon YK:n turvallisuusneuvoston avoimessa kokouksessa 16.5.

EU:n eteläistä naapurustoa koskevat päätelmät hyväksyttiin huhtikuussa ja tarkoitus on niiden pohjalta aloittaa uudistetut kumppanuusneuvottelut kunkin eteläisen jäsenmaan kesken. Aikataulusta ei vielä ole sovittu. Todennäköisesti neuvotteluita aloitetaan sen mukaan, miten aiemmat kumppanuussopimukset ovat erääntyneet. Myös yhteisten hankkeiden rahoitusta koskevat neuvottelut ovat käynnistymässä kesäkuussa.

4. TAUSTA

Jordania on Euroopan tärkeä kumppani ja naapuri, jota voi kiittää sen roolista alueellisen vakauden saarekkeena ja edistäjänä naapurustossa, jota leimaavat niin Israel–Palestiina-konflikti kuin Syyrian sisällissota ja Irakin epävakauskin.

Jordanian talous on kärsinyt koronapandemian ja siihen liittyvien rajoitusten vaikutuksista. Koronakriisi on vaikuttanut voimakkaasti Jordanian sisäpoliittiseen ja taloudelliseen tilanteeseen. Pandemian seurannaisvaikutukset näkyvät myös sisäpolitiikassa, jossa maan instituutiot ja johto kuningasta myöten on asetettu voimistuvan kritiikin kohteeksi. Huhtikuussa 2021 Jordanian kruununprinssi Hamzaa syytettiin vallankaappausyrityksestä. Maaliskuussa 2020 voimaan tullut poikkeustalalaki rajaa kansalaisoikeuksia merkittävästi. Jordaniassa on noin 10 miljoonaa asukasta, joista arviolta puolet taustaltaan palestiinalaisia. Pakolaisia on arviolta 2,9 miljoonaa. Jordania ryhtyi antamaan koronarokotteita väestölleen, mukaan lukien pakolaisille, helmikuussa.

Jordanialla on erityinen roolinsa Lähi-idän rauhanprosessissa. Jordanian rooli Jerusalemin islamilaisten ja kristillisten pyhien paikkojen suojelijana on tärkeä, kun Jerusalemiä koskevia kiistoja ratkotaan. Jordanian asema Israelin ja Palestiinalaisalueen rajanaapurina ja merkittävän palestiinalaisdiasporan isäntämaana on merkittävä. Maassa on ollut myös tukimielenosoituksia. Jordanialla on läheinen suhde myös Yhdysvaltoihin. Jordanian ja Israelin välillä on ollut rauhansopimus vuodesta 1994, mutta maiden väliset suhteet ovat viilenneet erityisesti Jerusalemin pyhiin paikkoihin liittyvien viimeaikaisten jännitteiden myötä.

Jordania on ns. Münchenin kvartetin jäsen yhdessä Ranskan, Saksan ja Egyptin kanssa ja pyrkii tämän kokoonpanon kautta vaikuttamaan Israel–Palestiina-konfliktin osapuoliin luottamusta rakentavien toimien lisäämiseksi. Münchenin kvartetti on jatkanut yhteistoimiaan konfliktin eskaloituttuakin luottamusta rakentavien toimien lisäämiseksi.

Jerusalemin väkivaltaisuuksista 7.5. alkanut konflikti Israelissa ja Palestiinassa eskaloituu edelleen. Fokus on tällä hetkellä Hamasin ja Israelin välisessä konfliktissa, mutta voimakkaasti ovat kasvaneet myös Israelin juutalaisten ja arabien yhteenotot maan sisällä. Gazan lisäksi myös Libanonista ja Syyriasta on ammuttu yksittäisiä raketteja Israeliin. Israel on tehnyt Gazassa ilmaiskuja sekä laajoja pommituksia. Gazan humanitaarinen tilanne on kriittinen.

Levottomuuksien välittöminä taustatekijöinä ovat viime aikojen tapahtumat: ramadaninvieton häirintä Jerusalemissa ja al-Aqsan moskeija-alueella sekä Itä-Jerusalemin palestiinalaisten häätöuhka. Myös Palestiinan huhtikuun lopussa perutut vaalit ja demokratiavaje sekä Israelin vaikea sisäpoliittinen tilanne vaikuttavat taustalla. Pidemmän aikavälin syitä ovat pitkään jatkunut miehitys ja siihen liittyvät Israelin kansainvälisen oikeuden vastaiset yksipuoliset toimet. Toistuvan eskalaation taustalla ovat erityisesti Israelin syvenevät miehitystoimet ja neuvotteluyhteyden ja rauhanpyrkimysten puuttuminen. Israelin siirtokuntatoimet ovat kansainvälisen oikeuden vastaisia ja murentavat kahden valtion ratkaisua. Palestiinalaiset ovat jakautuneet eikä johto vaikuta ajavan aktiivisesti kansan etua. YK (erityisesti Lähi-itä-erityisedustaja Tor Wennesland), Yhdysvallat, Egypti ja Qatar ovat yrittäneet välittää osapuolten välille tulitaukoa.

Ulkoasiainneuvosto sai huhtikuussa 2021 eteläisen naapuruston osalta päätelmät valmiiksi Eurooppa-neuvoston linjauksen (26.2) mukaisesti. Päätelmät olivat tärkeä etappi, jotta päästään toimeenpanemaan EU:n eteläistä naapurustoa koskevaa strategiaa. Tämän strategian pohjalta käydään kunkin eteläisten naapurimaan uudistetut kumppanuussopimukset EU:n kanssa. EU on julkaissut yhteisen eteläistä naapurustoa koskevan tiedonannon 9.2.2021 ja sitä tukevan talous- ja investointisuunnitelman (E 52/2021 vp).

LIITTEET

Asiasanat	Aasia, Afrikka, itäinen kumppanuus, Jordania, Tyynimeri, UAN Ulkoasiainneuvosto, YUTP, AU
Hoitaa	UM
Tiedoksi	EUE, LVM, MMM, OKM, OM, PE, PLM, SM, STM, TEM, TPK, TULLI, VM, VNK, VTV, YM